

แปลได้อย่างมืออาชีพ

TO BECOME PROFESSIONAL TRANSLATORS

จุฑามาศ สุคนธา, ผู้ช่วยศาสตราจารย์
อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาอังกฤษสื่อสารธุรกิจ
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม
E-mail : juthamas.su@spu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอเนื้อหาและข้อมูลจากทฤษฎีภาษาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการแปล รวมถึงกระบวนการแปล และทฤษฎีการแปลอื่น ๆ เพื่อให้ผู้สนใจในศาสตร์ของการแปลได้ตระหนักและเป็นแนวทางในการฝึกปฏิบัติ เพื่อให้ได้งานแปลที่ถูกต้อง ชัดเจน และเป็นธรรมชาติ อันเป็นหนทางสู่ความเป็นนักแปลมืออาชีพ

คำสำคัญ: การแปล, ทฤษฎีการแปล, ทฤษฎีภาษาศาสตร์กับการแปล

ABSTRACT

This article provides information which aims to explore the application of linguistics theory to translation. It presents the process of translation and other translation theories, in order to assist those who are interested in the science of translation; so they can translate accurately, clearly and, naturally to eventually become a professional translator.

KEYWORDS : Translation, Translation theory, Linguistics and Translation

บทนำ

บุคคลเป็นจำนวนมากไม่เข้าใจว่าการแปลเป็นกระบวนการและกิจกรรมทางภาษาที่ซับซ้อน มิได้เป็นเพียงการถ่ายถอดคำจากภาษาต้นฉบับเป็นภาษาไทยเท่านั้น แต่ต้องอาศัยทฤษฎีที่เอื้อต่อการแปลช่วยให้เข้าใจเรื่องธรรมชาติของภาษาว่ามีระบบ หรือกลไกหรือมีลักษณะอย่างไรบ้าง เพื่อให้สามารถอธิบายตามหลักวิชาการได้ว่า ควรจะแก้ปัญหในการแปลได้อย่างไร (รัชนีโรจน์ กุลธำรง, 2552: คำนำ)

ผู้เขียนจึงขอเสนอบทความที่ว่าด้วยการแปล กระบวนการแปลและการนำความรู้ความเข้าใจเรื่องภาษาอันหมายถึงการอ่านได้ตีมาใช้ในการแปล กระบวนการนี้มีรากฐานมาจากทฤษฎีด้านภาษากการอ่าน การแปลหลายทฤษฎี ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ที่สนใจการแปลและปรารถนาในการเป็นนักแปลมืออาชีพ ได้มีความตระหนักและพร้อมที่จะรับมือกับความซับซ้อนของกระบวนการแปลและเพื่อสร้างความเข้าใจที่ดีขึ้นในเรื่องศาสตร์ของการแปล

นานาทัศนะต่อความหมายของการแปล

จากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542) แปล (กริยา) คือ ถ่ายความหมายจากภาษาหนึ่งมาเป็นอีกภาษาหนึ่ง ทำให้เข้าใจความหมาย

จากพจนานุกรมเว็บสเตอร์นิวเวอร์ด (Webster's New World Dictionary) translate: to put into the words of a different language การใช้คำในภาษาอื่นแทนคำในภาษาหนึ่ง-ผู้เขียน

การแปล คือ การถ่ายถอดข้อความจากภาษาหนึ่งไปยังอีกภาษาหนึ่ง การตีความหมายหรือการทำให้เข้าใจความหมาย การอธิบายโดยใช้ถ้อยคำสำนวนอย่างอื่น (สิทธา พินิจภูวดล, 2542: 12)

การแปลเป็นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร เพียงแต่สารที่นักแปลต้องสื่อนั้นมีได้เป็นความคิดของนักแปลเอง แต่เป็นความคิดที่ผู้อื่นแสดงออกมาในภาษาต่างประเทศ (ปัญญา บริสุทธิ์, 2542: 39)

ยูจิน ไนดา (อ้างถึงใน ปรียา อุรัตน์, 2531: 1) ผู้เชี่ยวชาญทฤษฎีการแปลชาวอเมริกันได้กล่าวถึงการแปลว่าการแปลประกอบขึ้นด้วยการเขียนข้อความในภาษาที่จะแปลให้มีความหมายเท่าเทียมเป็นธรรมชาติมากที่สุดกับข้อความในภาษาต้นฉบับทั้งในด้านความหมาย เป็นประการแรกและในด้านลีลาการเขียนเป็นประการที่สอง

คาทฟอร์ด (อ้างถึงใน บาซิล ฮานจิม, 2001: 14) นักภาษาศาสตร์และผู้เชี่ยวชาญทฤษฎีการแปลชาวอังกฤษกล่าวว่า การแปล คือ กระบวนการนำข้อความในภาษาเป้าหมาย (target language) มาแทนที่ข้อความในภาษาต้นฉบับ (source language)

จิรพรรษ์ บุญยะเกียรติ (2534) และสุนน อริยปิณฑน์ (2545) (อ้างอิงจาก เตือนจิตต์ จิตต์อารี, 2553: 5) มีความเห็นว่าการแปลมิใช่เป็นเพียงกระบวนการทางภาษาเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องกับกระบวนการทางความคิดด้วย การที่ผู้แปลต้องใช้ความรู้หลายๆ ด้าน เช่น ด้านวิชาการ ด้านวัฒนธรรม ด้านภาษา และด้านสังคม เป็นต้น เพื่อช่วยในการจับใจความจากต้นฉบับก่อนที่จะถ่ายทอดออกมาเป็นฉบับแปล ให้ได้ความหมายความรู้และลีลาการเขียนให้ใกล้เคียงกับภาษาต้นฉบับมากที่สุด และรวมทั้งการถ่ายทอดสิ่งอื่นๆ ที่จะมากับเนื้อหาด้วย เช่น ความคิดและทัศนคติ โดยผู้แปลต้องไม่สอดแทรกความเห็นของตนเองในบทแปล

ปีเตอร์ นิวมาร์ค (1988: 5) ผู้เขียน A Textbook of Translation กล่าวว่า การแปล คือ การถ่ายถอดความหมายของข้อความจากภาษาหนึ่งไปยังอีกภาษาหนึ่งอย่างสมบูรณ์ตรงกับความมุ่งหมายของผู้เขียน (...rendering the meaning of a text into another language in the way that the author intended the text.) ซึ่งสอดคล้องกับ ศศิ จันทรประพันธ์ (2555: 66) ที่กล่าวว่า การแปล คือ การถ่ายทอด ความรู้สึกนึกคิดของผู้เขียนจะแปลเป็นภาษาใด ๆ ก็ต้องคิดแบบเดียวกับเจ้าของภาษานั้น ๆ

รัชนีโรจน์ กุลธำรง (2552: 2) กล่าวว่า การแปล คือ การรู้จักใช้ความคิดเป็นขั้นตอนในการถ่ายทอดความหมายจากภาษาหนึ่งมายังอีกภาษาหนึ่ง การถ่ายทอดความหมายจะทำได้สำเร็จ ก็โดยการวิเคราะห์ตัวภาษาในต้นฉบับ และการจัดสร้าง ความหมายที่สัมพันธ์กันขึ้นมาอีกครั้งในฉบับแปล การตีความตัวบทหรือการวิเคราะห์ตัวภาษาในระดับที่สูงกว่า ประโยคเป็นสิ่งที่ต้องใช้ความคิด ต้องใช้ความสามารถ ความพยายามและทักษะมากกว่าการนำภาษาสองภาษามาเทียบเคียง เปรียบเทียบหาความเหมือนกันแบบทั่ว ๆ ไป

ผู้เขียนขอสรุปความหมายของการแปล ว่า เป็นงานศาสตร์ที่ต้องใช้ความรู้ด้านทฤษฎีเป็นแนวทางให้เกิดความรู้ความเข้าใจเรื่องภาษาเพื่อถ่ายทอดความหมายของภาษาต้นฉบับได้อย่างถูกต้อง สามารถอธิบายได้อย่างมีหลักเกณฑ์และเป็นงาน

ศิลปะที่ต้องมีการฝึกฝนเพื่อให้การถ่ายทอดสู่ภาษาฉบับแปลมีลักษณะเป็นธรรมชาติ

ประเภทของงานแปล

เมื่อเริ่มมีการศึกษาการแปลในเชิงวิชาการ จึงเริ่มมีทฤษฎีทางการแปลออกเป็นประเภทต่างๆ โดยที่ส่วนมากแล้ว นักวิชาการด้านการแปลจะแบ่งการแปลเป็นสองประเภทใหญ่ๆ คือ 1. *Literal Translation* คือ การแปลแบบตรงตัวหรือคำต่อคำ เพื่อคงรูปแบบของภาษาต้นฉบับไว้ และ 2. *Free Translation* เป็นการแปลแบบเอาความ เป็นการแปลแบบสลัดหลุดจากต้นฉบับ ทั้งด้านรูปและความหมาย ส่วนลิตธา ฟินิจวูดล (2542) ได้แบ่งลักษณะการแปล ออกเป็น 4 ลักษณะคือ

1. **การแปลที่ศักดิ์สิทธิ์ (Sacred Translation)** คือ การแปลที่รักษาภาษา และโครงสร้างของต้นฉบับไว้อย่างเคร่งครัด จนเกือบจะขาดการสื่อความหมายโดยสิ้นเชิง การแปลลักษณะนี้ ใช้กับการแปลคัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์ คำสวดมนต์ และอื่นๆ การแปลลักษณะนี้ลดจำนวนลงเพราะการใช้สอยงานประเภทนี้มีจำกัดมาก

2. **การแปลสถานภาพทางภาษา/การแปลตามตัวอักษร (Linguistic Translation/ Literal Translation)** คือ การแปลที่คงรูปโครงสร้างของภาษาต้นฉบับไว้มากจนไม่คำนึงถึงโครงสร้าง ของภาษาฉบับแปลที่แตกต่างกัน ผู้แปลในลักษณะนี้จะยึดการแปล คำต่อคำ (Word by Word) มักจะใช้ในการสอนภาษาต่างประเทศควบคู่กับการสอนไวยากรณ์ เพื่อให้ผู้เรียนภาษาเข้าใจการเรียงคำเข้าประโยค การวิเคราะห์หน้าที่ของคำ ฯลฯ แต่ถ้านำมาใช้ในการเขียนบทแปล จะทำให้ผู้อ่านรับสารจากต้นฉบับด้วยความยากลำบาก

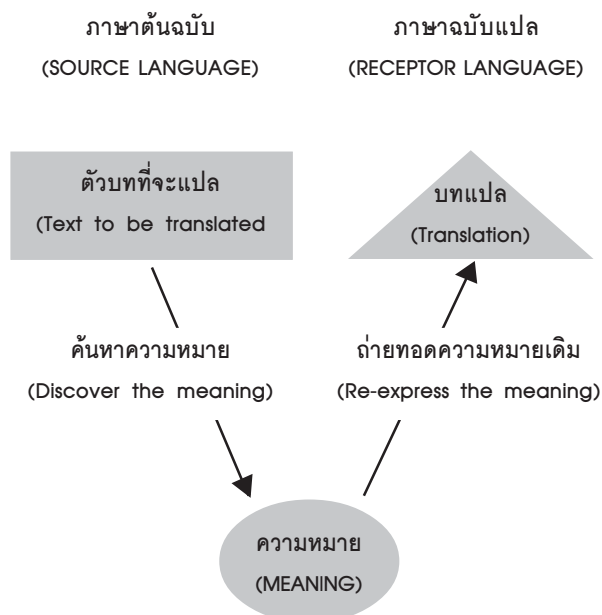
3. **การแปลความหมายเพื่อการสื่อสาร (Semantic Translation/ Communicative Translation)** คือ การแปลแบบตีความของสารและถ้อยคำภาษาในต้นฉบับแล้วเขียนเรียบเรียงเป็นภาษามาตามโครงสร้างที่แท้จริงของภาษาฉบับแปล ไม่ยึดติดอยู่กับถ้อยคำและโครงสร้างของภาษา หลักการแปลลักษณะนี้ มุ่งรักษาความหมายและสารของผู้เขียนต้นฉบับไว้อย่างเคร่งครัด พยายามทำความเข้าใจปรัชญา และจุดประสงค์ของผู้เขียน รักษาภาษา อารมณ์ และวัฒนธรรม พยายามเข้าใจ ล้วงลึก ไปยังความและความหมายที่ซ่อนอยู่ระหว่างบรรทัด หลักการแปลลักษณะนี้สอดคล้องกับความเป็นจริงของการใช้งานแปลซึ่งการรับสารหรือเนื้อหาสาระวิทยาการจะไปถึงผู้อ่านผู้ใช้งานแปลอย่างถูกต้องแม่นยำ รวดเร็วทันการ

4. การแปลเพื่ออาชีพ (Professional Translation)

คือ การแปลงานต่างๆ จากภาษาต่างประเทศ หรือแปลจากภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศตามความต้องการของตลาดงานเหล่านี้มีจำนวนมากและต้องการความถูกต้องแม่นยำ แรงกดดันในหลายประเทศนักแปลสามารถยึดเป็นอาชีพได้ เป็นอาชีพที่มีเกียรติได้รับการยกย่อง เชิงภูมิปัญญา ปฏิภาณ และความรอบรู้ที่กว้างขวาง ทั้งนี้เพราะงานแปลในปัจจุบันครอบคลุมงานในวงการต่างๆ ซึ่งผู้แปลต้องมีความรู้วิทยาการในการทำงาน และในการแปลงานเฉพาะด้านนั้นๆ ได้แก่ ด้านกฎหมาย ธุรกิจ วิทยาศาสตร์ อักษรศาสตร์ ฯลฯ ซึ่งสังคมปัจจุบันแห่งยุคโลกาภิวัตน์จำเป็นต้องใช้เพื่อการศึกษาพัฒนาตนเอง พัฒนาสังคมและประเทศชาติ หลักการแปลงานเพื่ออาชีพ ผู้แปลจะผสมผสานการแปลทั้ง 3 ลักษณะดังกล่าวโดยคำนึงถึงประโยชน์การใช้สอยของตลาด ส่วนมากจะยึดการแปลแบบตีความเพื่อการสื่อสารมากที่สุด

กระบวนการแปล

มิลเดิร์ต แอล ลาร์สัน (อ้างอิงจาก รัชนีโรจน์ กุลธำรง, 2552: 30) ใช้แผนภูมิแสดงให้เห็นกระบวนการแปลได้ชัดเจนและเข้าใจง่ายดังนี้

สิ่งที่น่าสนใจของแผนภูมินี้ ก็คือ เน้นการแปลโดยยึดความหมายเพราะเป็นสิ่งที่ทั้งตัวบทที่จะแปล และบทแปลมีส่วนร่วมอยู่โดยล้อมกรอบไว้ในรูปวงรี ในขณะที่ตัวบทที่จะแปลถูกจัดอยู่ในรูปสี่เหลี่ยม และเมื่อเป็นบทแปลจะถูกจัดไว้ในรูปสามเหลี่ยม ทำให้เห็นได้ชัดเจนว่าสิ่งที่ต่างกันระหว่างตัวบทที่จะแปล และบทแปล ก็คือ รูปภาษา (Form) สิ่งที่คงเดิมคือความหมาย และความหมายที่จะใช้ในการแปลนั้นก็ได้จาก การวิเคราะห์ เพราะในแผนภูมินี้ใช้คำว่า Discover นั่นคือความหมายที่ได้จากการ ค้นหา ซึ่งหมายความว่าต้องวิเคราะห์อย่างละเอียดลึกซึ้ง

ลีธา พินิจวุฒล (2542: 32-36) ให้คำแนะนำสำหรับนักแปลมือใหม่ให้ปฏิบัติตาม 4 ขั้นตอนดังนี้

1. การวิเคราะห์ต้นฉบับเป็นกิจกรรมอันดับแรกของผู้แปล อย่างน้อยที่สุดผู้แปลต้องรู้ว่าลักษณะของต้นฉบับที่แปลคืออะไร เช่น ข่าว บทความ นิทาน นิยาย สารคดี ใบบลิวโฆษณา คู่มือแนะนำ ฯลฯ ต้นฉบับมีเนื้อหาเน้นหนักในด้านใด เช่น ด้านประวัติศาสตร์ ศาสนา การเงิน การคลัง ฯลฯ สุดท้ายวิเคราะห์ว่าผู้อ่านคือใคร ตามปกติข้อเขียนต่างๆ มักจะไม่ค่อยเจาะจงกลุ่มผู้อ่าน แต่ก็มักมีข้อเขียนจำนวนมากที่มีผู้อ่านกลุ่มเป้าหมาย เช่น กลุ่มนักเรียนมัธยม กลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัย กลุ่มครู อาจารย์ กลุ่มสตรี กลุ่มอาชีพ เป็นต้นลักษณะขอต้นฉบับเนื้อหา จุดมุ่งหมาย และผู้อ่านมีผลต่อการเขียนและการใช้ภาษา ซึ่งผู้แปลจะต้องเลือกใช้ภาษาแปลให้เหมาะสมการวิเคราะห์ต้นฉบับนั้น ผู้แปลมักจะอ่านต้นฉบับอย่างผ่านๆ และรวดเร็วซึ่งเพียงพอแล้วสำหรับขั้นตอนแรกนี้

2. การอ่านเพื่อความเข้าใจ ผู้แปลจะอ่านต้นฉบับซ้ำอีก การอ่านครั้งนี้จะอ่านช้าๆ เพื่อทำความเข้าใจต้นฉบับ เข้าใจรายละเอียดของเนื้อเรื่อง ภาษาความคิดและสิ่งต่างๆ ที่แฝงอยู่วิธีต่างๆ สำหรับตรวจสอบความเข้าใจต้นฉบับ คือ การตั้งคำถามว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เมื่อใด ทำไม่ ผู้แปลตอบเองในใจแล้วจดสรุปเนื้อเรื่องย่อไว้

อย่างไรก็ตามผู้ที่เพิ่งเริ่มหัดแปล ขั้นตอนการอ่านเพื่อความเข้าใจนั้นอาจจะต้องหาความหมายของคำศัพท์ที่ไม่เข้าใจทีละคำก่อน จึงจะสามารถทำความเข้าใจต้นฉบับได้ ทั้งนี้เพราะเงื่อนไขเบื้องต้นของการทำความเข้าใจ คือ ความรู้ที่ดีในภาษาต้นฉบับ หมายความว่า รู้ทั้งคำ สำนวน ประโยค โครงสร้าง

ความหมายตรง ความหมายอ้อม ความหมายแฝง หรือความหมายซ้อน ตลอดจนวัฒนธรรมการใช้ภาษาของเจ้าของภาษาต้นฉบับ ด้วยเงื่อนไขต่อไปของการทำความเข้าใจ คือ ความรู้รอบตัวในเรื่องของต้นฉบับซึ่งได้แก่ความรู้พื้นฐานอย่างกว้างๆ ในสาขาวิชาต่างๆ ทั้งด้านอักษรศาสตร์ วิทยาศาสตร์ กฎหมาย การเมือง เศรษฐศาสตร์ ศิลปะ ตลอดจนข่าวคราวเหตุการณ์ปัจจุบัน ดังนั้นผู้ที่ฝึกฝนเป็นนักแปล จึงต้องมีการอ่านมาก ฟังมาก เก็บความรู้ไว้มากๆ เพื่อเป็นพื้นฐานของการทำความเข้าใจต้นฉบับ

ภาระที่หนักที่สุดในขั้นตอนนี้นักแปลที่ยังไม่ชำนาญคือ การตีความของความหมายของคำ ซึ่งพจนานุกรมต่างๆ จะช่วยได้มาก ทั้งพจนานุกรมอังกฤษ-ไทย, อังกฤษ-อังกฤษ ผู้แปลควรมีพจนานุกรมหลายๆ เล่ม ซึ่งจะช่วยให้ความกระจ่างในการตีความ รวมทั้งพจนานุกรมศัพท์เฉพาะด้าน เช่น ศัพท์ช่าง ศัพท์ศิลปะ ศัพท์แพทย์ ศัพท์รัฐศาสตร์ ฯลฯ

3. การผลจากภาษาต้นฉบับ ขั้นตอนนี้ เป็นสิ่งที่ยากที่สุดของผู้แปล นักแปลอาชีพบางคนยังผลไม่ได้ ดังนั้นภาษาแปลจึงยังมีกลิ่นนมเนย เหมือนภาษาต้นฉบับ ยิ่งเป็นนักแปลมือใหม่ก็ยิ่งเเกะติดอย่างเหนียวแน่น ยึดภาษาต้นฉบับไว้ด้วยกลัวว่าจะแปลผิด นักแปลมือใหม่จะแปลแบบเทียบคำต่อคำ นักแปลมือใหม่จะหลงเข้าใจผิดว่า คำภาษาต่างประเทศ 1 คำ ตรงกับคำไทย 1 คำ และคำทั้งสองมีความหมายเท่ากันด้วย ถ้าผู้แปลเริ่มต้นการแปลด้วยการฝึกฝนอย่างถูกต้องก็จะสามารถดับกลิ่นนมเนยได้อย่างดี

วิธีผลจากภาษาต้นฉบับ คือ การอ่านข้อความซ้ำๆ จนเข้าใจถ่องแท้เห็นภาพในความคิดอย่างชัดเจน ไม่ติดอยู่กับคำในภาษาต้นฉบับ ภาพความจริงในความคิดที่กระจ่างชัดจะสามารถผลักดันให้ผู้แปลพบถ้อยคำในภาษาแปลได้อย่างเป็นธรรมชาติ สรุปลก็คือ ถ้าผู้แปลเข้าใจต้นฉบับอย่างถ่องแท้จะสามารถแปลได้ถูกต้อง และเป็นธรรมชาติ นักแปลควรฝึกฝนขั้นตอนนี้ให้มากๆ ตัวอย่างเช่น She died in childbirth ถ้าแปลว่า เธอตายในการคลอดบุตรจะได้ภาษาแปลที่ไม่เป็นธรรมชาติ ควรแปลว่า เธอตายเพราะคลอดบุตร

การใช้ภาษาแปลสื่อความหมายอย่างเป็นธรรมชาติ เป็นลักษณะเด่นของการแปลที่มีประสิทธิภาพ

4. การเขียนบทแปล ในขั้นตอนสุดท้ายของการแปล ผู้แปลได้เปลี่ยนบทบาทจากผู้อ่านมาเป็นผู้เขียน ซึ่งมุ่งถ่ายทอด

ความหมายของต้นฉบับภาษาอังกฤษมาเป็นภาษาไทย ระวังอย่าให้ภาษาไทยของผู้แปลมีความบกพร่อง หรือมีความเข้าใจผิด ซึ่งเป็นผลจากการเรียนภาษาต่างประเทศของผู้แปลที่เคยเรียน โดยเทียบคำในภาษาไทยกับภาษาอังกฤษ คำต่อคำ ประโยคต่อประโยคอย่างตายตัว วิธีเรียนภาษาอังกฤษแบบนี้ได้รับความนิยม เพราะผู้เรียนสามารถท่องจำศัพท์ได้ถูกต้องรวดเร็ว แต่จะนำมาใช้ในวิชาแปลไม่ได้ เพราะผู้แปลจะต้องคำนึงถึงข้อความในประโยค และสถานการณ์ในต้นฉบับ ผู้แปลต้องฝึกฝนความเคยชินมาหัดเขียนภาษาไทยในฐานะการแปล ต้องเลิกเทียบคำต่อคำ ประโยคต่อประโยคอย่างตายตัว ต้องคำนึงถึงบริบทในประโยคและสถานการณ์ด้วย นอกจากนี้ ผู้แปลต้องคำนึงถึงความหมายของคำที่ไม่เท่ากัน และวัฒนธรรมภาษาที่แตกต่างกัน พยายามเขียนบทแปลภาษาไทยด้วยภาษาไทยที่เป็นธรรมชาติตรงตามที่ใช้กันจริงๆ ในสังคมไทย เช่น Jim, baby ถ้าแปลว่า จิม, เด็กทารก ก็หมายความว่า ผู้แปลใช้วิธีแบบตรงตัว เทียบคำต่อคำ ถ้าพิจารณาความหมายแฝง จะเห็นว่า baby แฝงความหมายบอกความรักความเอ็นดู และถ้าทราบว่าคุณคนรักพูดเอาใจจิม ก็น่าจะแปลว่า ที่รัก ซึ่งฟังดูธรรมดาความเอาอกเอาใจ ดังนั้นจึงมีคนแปล baby ในที่นี้ว่า "จิม, พ่อทูนหัว" เพื่อให้ได้ความรู้สึกรักและเอาใจ

อีกตัวอย่างหนึ่ง Drop dead, you chicken shit! คำว่า chicken shit แปลแบบตรงตัวคือ ชีไก่ แปลความหมายแฝงว่า ใจเสาะ, ชี้กั้ว, ชี้ฉลาดตาขาว ในที่นี้แฝงความรู้สึกดูถูกด้วย จึงแปลว่า "ไอ้ตาขาว"

ความยากอีกอย่างหนึ่งของการเขียนบทแปล คือ สำนวน เปรียบเทียบบางครั้งสำนวนอังกฤษกับสำนวนไทยสามารถเทียบกันได้สนิท แต่บางครั้งไม่ค่อยสนิท บางครั้งห่างไกลมากจนยากที่จะเข้าใจ ผู้แปลต้องพยายามหาสำนวนไทยที่มีความหมายอย่างเดียวกันมาใช้แปล เช่น More haste, less speed - ยิ่งรีบยิ่งช้า สำนวนนี้เทียบได้สนิท

Flavor for flavor - ยืนหมยยืนแมวกัน เป็นสำนวนที่เทียบตรงตัวไม่ได้ห่างไกลกันมาก จึงต้องหาสำนวนใหม่โดยรักษาความหมายเดิมไว้อย่างครบถ้วน

สำนวนประโยคกรรมวาจก (passive voice) นั้น ในภาษาไทยมักใช้เมื่อมีความหมายไม่ดี แต่ในภาษาอังกฤษมีความหมายในแง่ดี ซึ่งตรงกันข้ามกับภาษาไทย ดังนั้นการแปลประโยคกรรมวาจกจึงทำทนายภูมิปัญญาผู้แปลไทยให้คิดหาวิธีแปล

ที่เหมาะสมที่ได้ทั้งความหมายในภาษาไทยและภาษาอังกฤษ คำแนะนำที่ปฏิบัติได้ง่ายคือ การผลจากภาษาต้นฉบับอย่างจริงจังอย่าพะวงกับรูปประโยค และให้คำนึงถึงความหมาย ดังนั้นเวลาถ่ายทอดรูปประโยคกรรมวาจก (passive voice) เป็นภาษาไทย จึงต้องใช้โครงสร้างรูปแบบประโยคใหม่ เช่นให้สิ่งที่ถูกกระทำเป็นประธานของประโยคและความหมายเท่ากัน เช่น

He was invited to a party. (ไม่แปลว่า เขาถูกเชิญไปงานเลี้ยง) ควรแปลว่า เขาได้รับเชิญไปงานเลี้ยง

ทฤษฎีการแปล

สิทธา พิณจภูวดล (2542: 22-23) กล่าวว่า ทฤษฎีการแปล หมายถึง ความคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับการแปลที่มีขึ้น ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีความต่อเนื่องโยงไม่ขาดสายก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน มีหลักเกณฑ์ยึดถือได้ใช้ได้ผลเมื่อนำไปปฏิบัติ สามารถจัดความคิดใหม่ๆ ต่างๆ เข้าเป็นหมู่พวกหรือ รูปแผนหรือระบบได้ ในปัจจุบันนี้การแปลมีระบบระเบียบซึ่งสามารถศึกษาด้วยวิธีทางวิทยาศาสตร์ได้ และได้สรุปทฤษฎีพื้นฐานของการแปลสมัยปัจจุบัน เป็นแผนภูมิดังนี้

ผู้เขียนขอสรุปว่า ทฤษฎีการแปลสมัยปัจจุบันประกอบด้วย

1. **ทฤษฎีภาษาศาสตร์** ซึ่งเน้นเรื่องคำ กลุ่มคำ ประโยค เรื่องของความหมายคำ ทั้งความหมายแฝง เรื่องสังคมภาษาศาสตร์

ซึ่งวัฒนธรรมแต่ละสังคมมีบทบาทสำคัญในการใช้ภาษาในระดับต่างๆ ของภาษา เรื่องจิตวิทยาภาษาศาสตร์ ซึ่งช่วยให้นักแปลเลือกใช้คำย่อคำสำนวนอย่างมีพลัง มีศิลปะ มีรสชาติ มีชีวิตชีวา

2. **ทฤษฎีจิตวิทยา** จิตวิทยาจะช่วยให้นักแปล ได้มีความรู้ความเข้าใจในพฤติกรรมของมนุษย์ การแสดงออกของหญิงชาย เด็ก ผู้ใหญ่ วัยรุ่น คนมีปัญหา คนที่มีสุขภาพจิตบกพร่อง ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อให้มีความเข้าใจตัวละครในวรรณกรรมในข่าว ฯลฯ ที่นำมาแปล

3. **ทฤษฎีการตลาด** งานแปลบางประเภทเป็นสินค้าที่เป็นไปตามกระบวนการตลาด โดยเริ่มจากความต้องการและการตอบสนองความต้องการต่อกับกระบวนการผลิต และกลุ่มเป้าหมายผู้บริโภคซึ่งมีตัวแปรเกิดขึ้นแล้วสลายไปตลอดเวลา ถ้าผู้แปลไม่สนใจการตลาดก็อาจทำให้การเลือกหนังสือมาแปลไม่สอดคล้องกับความต้องการ และความผันผวนของกระบวนการผลิต ผู้แปลต้องทำความรู้จักผู้อ่าน-ผู้ซื้อหนังสือแปล เข้าถึงจิตใจของผู้อ่านงานแปลนั้นคือ การรู้จักจิตวิทยาการตลาด

4. **ทฤษฎีสื่อสารมวลชน** ทำให้ผู้แปลรู้จักสื่อประเภทต่างๆ ในปัจจุบันทั้งสื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งกำลังมีบทบาทเด่นในสังคมปัจจุบัน ผู้แปลจะต้องเข้าใจวิธีการส่งสารและรับสาร ซึ่งมีผลต่อการปฏิบัติงานแปล การแปลจัดได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการสื่อสาร

ทฤษฎีภาษาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการแปล

1. **ทฤษฎีภาษาศาสตร์ตัวบท (Text Linguistics)** เป็นการวิเคราะห์ภาษาในระดับที่สูงกว่าประโยค มองภาษาว่าเป็นพฤติกรรมของมนุษย์ที่มีจุดประสงค์แน่นอนและเกิดขึ้นในบริบทของพฤติกรรมที่กว้างขึ้นไปอีก แม้จะแบ่งโครงสร้างออกเป็นลำดับขั้น (Hierarchy) จากหน่วยเล็กไปหาหน่วยใหญ่ในระดับที่สูงขึ้นไปเรื่อยๆ แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าภาษาในโครงสร้างแต่ละระดับไม่เกี่ยวเนื่องกัน การแบ่งโครงสร้างเป็นระดับขั้นก็เพื่อให้เห็นเป็นภาพ ได้ว่าคำประกอบขึ้นเป็นวลี วลีหลายวลีประกอบขึ้นเป็นประโยคย่อย ประโยคย่อยประกอบกันเป็นประโยค ประโยคประกอบกันเป็นย่อหน้าและย่อหน้าประกอบกันเป็นตัวบท แต่การจะเข้าใจความหมายของคำให้ชัดเจนขึ้น ก็ไม่ได้ทำจากการวิเคราะห์ แต่เพียงโครงสร้างระดับประโยคที่คำๆ นั้นปรากฏอยู่ ความหมายที่ต่างกันของคำที่ดูว่าน่าจะเหมือนกันนั้น จะเห็นได้จากโครงสร้าง

ระดับตัวบท ดังตัวอย่าง

1. Michael sliced the ham with a knife.
(ข้อความที่ใช้ทั่วไป)

2. Michael used a knife to slice the ham (เน้นว่า "ใช้มีด" ไม่ใช่ใช้เครื่องมืออื่นๆ หากดูเผินๆ ประโยคสองประโยคนี้อาจมีความหมายไม่ต่างกัน เพราะพูดเรื่องเดียวกัน การกระทำเหมือนกัน แต่เมื่อวิเคราะห์ประโยคโดยพิจารณาโครงสร้างระดับตัวบทที่กว้างขึ้น จะเห็นได้ชัดว่า ความหมายต่างกันโดยแท้ ดังนั้นประโยคที่ 1 อาจแปลว่า "หั่นเป็นชิ้นบางๆ ด้วยมีด" หรือ "ใช้มีดหั่นเป็นชิ้นบางๆ" ก็ได้ แต่ประโยคที่ 2 จะต้องแปลว่า "ใช้มีดหั่นเป็นชิ้นบางๆ" ไม่ใช่ "หั่นเป็นชิ้นบางๆ ด้วยมีด"

อีกตัวอย่างหนึ่งที่จะชี้ให้เห็นว่า การมองภาษาในระดับตัวบทจะทำให้ผู้แปลเข้าใจเหตุผลในการใช้คำต่างๆ ในภาษาต้นฉบับ และสามารถถ่ายทอดเป็นภาษาฉบับแปลได้อย่างเป็นธรรมชาติ คือ การใช้คำกำกับนาม (article) และการใช้คำสรรพนาม (pronoun)

As I stepped out of my front door, I saw a dog coming down the sidewalk. Before I knew what was happening the dog had bitten me. That dog, I learned later, had bitten three people before I came on the scene.

A dog สามารถถ่ายทอดว่า "หมาตัวหนึ่ง" เนื่องจากเป็นการอ้างครั้งแรก คำต่อมาคือ the dog และ that dog ซึ่งแน่นอนว่าสองคำนี้ต่างกัน จึงไม่ควรแปลว่า "หมาตัวนั้น" ทั้งสองแห่งในต้นฉบับใช้คำที่ต่างกัน และจากการวิเคราะห์ก็เห็นแล้วว่ามีความหมายต่างกันจึงอาจแปล that dog ว่า "เจ้าหมานั้น" เพื่อคงความแตกต่างไว้

The man who does not read good books has no advantage over the man who can't read them.

การวิเคราะห์ตัวบทให้เราทราบว่า them ใช้เพื่ออ้างถึงคำนาม good books ที่อยู่ข้างหน้า ปัญหาก็คือ จะแปลคำสรรพนาม them ว่าอะไร "พวกมัน" "พวกมันทั้งหลาย" หรือ "หนังสือดี ๆ" ถ้าแปล good books ว่า "หนังสือดี ๆ" และแปล them ว่า "หนังสือดี ๆ" แสดงว่าใช้การอ้างถึงในรูปแบบ "คำเต็ม" นั่นคือ การใช้คำนามคำเต็มไม่ใช่คำลดรูป คำแทน หรือคำสรรพนาม

2. ทฤษฎีไวยากรณ์ดั้งเดิม (Traditional Grammar)

ถือว่า "คำ" คือสัญญาณที่ใช้เพื่อหมายถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และสิ่งต่างๆ ที่หมายถึงนี้อาจเป็นสิ่งของ การกระทำ สภาวะ หรือคุณลักษณะต่างๆ คำ จึงเป็นหน่วยภาษาที่เกิดจากองค์ประกอบสองส่วนคือ รูป (Form) และความหมาย (Meaning) รูปเป็นสิ่งที่เราเห็นเป็นถ้อยคำต่างๆ บนกระดาษ ส่วน "ความหมาย" เป็นสิ่งที่เรามองไม่เห็นเพราะเป็นสิ่งที่อยู่ได้รูป เป็นสิ่งที่เรานึกถึงอยู่ในความคิด

ตัวอย่างประโยคหลายประโยคที่มีรูปเป็นประโยคคำสั่ง (Imperative) ซึ่งจะขึ้นต้นประโยคด้วยคำกริยาและประธาน ซึ่งเป็นบุรุษที่สอง คือ you ไว้แต่สามารถทำหน้าที่ต่างๆ กันได้ เช่น

- Give me the book. เป็นคำสั่ง (Order)
- Pass the jam. เป็นคำขอร้อง (Request)
- Turn right at the corner. เป็นคำบอกให้ทำสิ่ง

หนึ่งๆ (Instruction)

- Try the smoked salmon. เป็นคำแนะนำ

(suggestion)

- Come around on Sunday เป็นคำเชื้อเชิญ

(invitation)

ผู้แปลจึงต้องระวัง เนื่องจากข้อความบางข้อความตั้งใจจะให้มีความหมายที่อย่างหนึ่ง แต่ความตั้งใจของผู้พูด และการตีความของผู้ฟังไม่ตรงกัน เพราะความหมายอยู่ได้รูปที่ไม่มีใครเห็น แม้ว่าการแปลจะเป็นการสื่อสารแบบหนึ่ง แต่การแปลไม่น่าจะเป็นการถ่ายทอดรูปภาษา ซึ่งเป็นเพียงส่วนที่ใช้สื่อความหมาย แต่ควรถ่ายทอดความหมายนั้นด้วย ดังนั้นการแปลควรแยกความหมายออกจากรูปภาษาในต้นฉบับ นำไปประสานกับความรู้อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องแล้วนำความหมายที่แยกออกมาได้นั้นมาจัดใส่ถ้อยคำ สำนวนและโครงสร้างของภาษาฉบับแปล

3. ทฤษฎีความหมาย (Meaning-Based Translation)

เป็นการวิเคราะห์ความหมายของคำศัพท์ในขั้นต้นเตรียมการแปล โดยหาความคิดรวบยอด (Central Concept) ที่เป็นความหมายของคำๆ นั้นว่าคืออะไร ซึ่งจะมีขอบเขตกว้างๆ จากนั้นหาคำในภาษาแปลที่มีความหมายเทียบเคียงได้กับความคิดรวบยอดของคำๆ นั้นในต้นฉบับ และใช้วลีเพื่อบรรยายรายละเอียดเพิ่มเติมเพื่อจำกัดความให้แคบลง องค์ประกอบของความหมายแบ่งได้เป็นสามส่วนใหญ่ๆ คือ

- Conceptual meaning ความหมายในมโนทัศน์ หรือความหมายตรง

- Associative meaning ความหมายเชื่อมโยง

- Thematic meaning ความหมายที่เกิดจากการจัดลำดับ

ความหมายในมโนทัศน์ คือ ความหมายที่ทำให้คำศัพท์แต่ละคำแตกต่างกันไป เช่น คำว่า woman แตกต่างกับคำว่า boy คือ ไม่ได้เป็นเพศชายและเป็นผู้ใหญ่ ในขณะที่ boy เป็นเพศชายและเป็นผู้ใหญ่ความหมายในมโนทัศน์เป็นสิ่งที่เจ้าของภาษาเรียนรู้และบันทึกข้อมูลไว้ในความคิดสำหรับแนวคิดในการแปลนั้น เพื่อให้สามารถวิเคราะห์ความหมายของคำศัพท์ในศัพท์ได้ดีขึ้น ต้องใช้ทั้งความหมายในมโนทัศน์และใช้บริบทตัวอย่างเช่น มีผู้ตะโกนออกมาว่า Fire! ในสองสถานการณ์ที่แตกต่างกันคือ

1. Fire! ในหมู่ทหารที่กำลังอยู่ในท่าเตรียมยิงปืนทหารเหล่านั้นจะยิงทันที

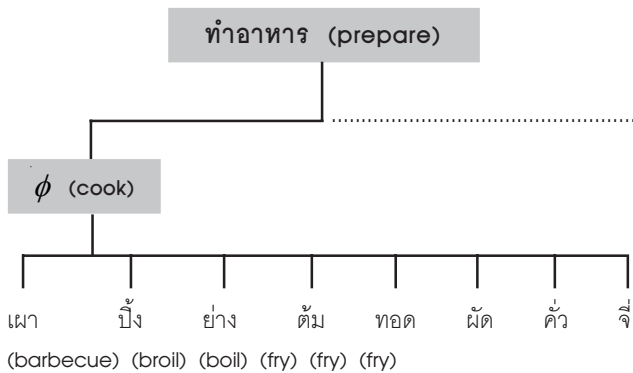
2. Fire! ในหมู่พนักงานดับเพลิงในสถานีดับเพลิงปฏิบัติการที่เกิดขึ้นจะต่างกัน

ดังนั้น การแปลข้อความเดียวกันว่า Fire! ในสถานการณ์ที่แตกต่างกันก็จะมีคำแปลต่างกันคือ

1. ยิง

2. ไฟไหม้!

ความหมายเชื่อมโยง ลักษณะของภาษาอีกประการหนึ่งที่มีผลต่อการแปล ที่ทำให้ผู้แปลต้องปรับวิธีการแปลหลายอย่างแทนที่จะมุ่งหาคำเทียบเคียงคำต่อคำเพียงหนทางเดียวก็คือ การที่คำศัพท์ต่างๆ ในภาษาหนึ่งๆ มีความเกี่ยวโยงซึ่งกันและกันได้หลายรูปแบบ แต่ความสัมพันธ์ในแบบ "ศัพท์แบบหมวด" (Generic) และ "คำศัพท์เฉพาะเจาะจง" (Specific) นี้จะมีอยู่ในทุกภาษาในการวิเคราะห์คำศัพท์ หากผู้แปลจัดวางความเกี่ยวข้องของศัพท์ในภาษาต้นฉบับและศัพท์ในภาษาแปล ก็จะทำให้สามารถหาคำแปลที่เทียบเคียงกับต้นฉบับได้ดังตัวอย่าง

สิ่งที่น่าสนใจคือ ภาษาไทยแยกความแตกต่างของ "ทอด", "ผัด", "คั่ว" ในขณะที่ภาษาอังกฤษใช้คำเดียวคือ fry แต่ภาษาไทยจะแยกตามประเภทของอาหาร เช่น

ข้าวผัด = fried rice

ไข่ทอด = fried egg

ก๋วยเตี๋ยวคั่วไก่ = fried noodles with chicken and egg สิ่งที่น่าสนใจที่สุดคือ ภาษาไทยไม่มี "คำศัพท์บอกหมวด" ที่ตรงกับ cook กรณีนี้เรียกได้ว่าเกิดช่องว่างของคำศัพท์ (lexical gap) ซึ่งก็สามารถแก้ไขได้โดยการใช้ศัพท์บอกหมวดและคำบรรยายความหมายเพิ่ม เช่น

We cooked the pie in the brick oven อาจแปล cooked ว่า "อบ" ได้โดยอาศัยจากคำอื่น ๆ ในประโยคคือ the brick oven เพราะ "เตาอบ" ก็ยอมใช้กับกริยา "อบ" นั่นเอง หรืออาจจะมองย้อนขึ้นไปถึง "คำศัพท์บอกหมวด" ที่กว้างกว่านั้นคือ คำว่า "ทำ" โดยสามารถแปล cooked the pie ว่า "ทำขนมพาย" ก็ได้เช่นกัน

ความหมายที่เกิดจากการจัดลำดับ เกิดจากการที่ผู้เขียนเลือกโครงสร้างทางไวยากรณ์โครงสร้างใดโครงสร้างหนึ่ง เพื่อส่งสารเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือเพื่อสื่อสารประเด็นใดประเด็นหนึ่ง เช่น ประโยคสองประโยคต่อไปนี้มี Thematic Meaning ที่ต่างกัน และใช้โครงสร้างคนละประเภท แม้จะพูดเรื่องเดียวกัน แต่เน้นคนละประเด็น

1. Mrs. Bessie Smith donated the first prize.
ใช้โครงสร้าง active voice
2. The first prize was donated by Mrs. Bessie Smith
ใช้โครงสร้าง passive voice

ประโยคที่ 1 เน้นว่าใครเป็นผู้บริจาครางวัลที่ 1 ส่วนประโยคที่ 2 เน้นเรื่อง "รางวัล" ดังนั้นประโยคแรกจึงควรแปลว่า "มิสซีสเบสซี สมิทบริจาครางวัล" แต่ประโยคหลังควรแปลว่า "รางวัลที่ 1 บริจาคโดยมิสซีสเบสซี สมิท"

ตัวอย่างประโยค passive ที่สามารถแปลเป็นไทยโดยไม่ต้องใช้รูปประโยคกรรม

- Those pyramids were built around 400 A.D.
พีรามิดเหล่านั้นสร้างขึ้นราว ค.ศ. 400
- Too many books have been written about the Second World War.

หนังสือมากมายหลายเล่มเขียนเรื่องสงครามโลกครั้งที่สอง

- The results have not yet been analysed.
ผลยังไม่ได้รับการวิเคราะห์

คำว่า "ถูก" ในรูปประโยคกรรมการนั้นจะสื่อความหมายในทางลบ เช่น ฉันทถูกหมากัด ฆาตกรถูกจับตัว นักเรียนถูกครูลงโทษ เป็นต้นหากใช้คำว่า "ได้รับ" ในรูปประโยคกรรมการจะสื่อความหมายกลางๆ หรือความหมายเชิงบวก เช่น เธอได้รับรางวัลแม่ดีเด่น

โครงสร้างประโยคกรรม (Passive) ในภาษาอังกฤษนั้นมีหลายรูปแบบและมีการใช้ในสถานการณ์อื่นๆ ด้วย ในการแปลผู้แปลควรวิเคราะห์ความหมายให้รอบคอบก่อน อย่าคิดแต่เพียงจะถ่ายทอดรูปภาษาเป็นประการสำคัญ ความรู้ความเข้าใจที่ประยุกต์มาจาก ทฤษฎีภาษาศาสตร์นั้นเป็นประโยชน์มากต่อการแปล ทั้งการวิเคราะห์ต้นฉบับและการคิดหาถ้อยคำที่เหมาะสมมาถ่ายทอดความหมาย

สรุป

การแปลเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้สติปัญญา (Intelligence) ต้องใช้ความคิดโดยใช้ข้อมูลด้านภาษาและความเป็นไปต่างๆ ในโลกประกอบการคิดหาคำตอบ ความสามารถและทักษะที่ผู้แปลจำเป็นต้องมี คือ

1. ทักษะด้านภาษา ผู้แปลจะต้องสามารถวิเคราะห์ภาษาในระดับตัวบท ซึ่งเป็นภาษาในระดับที่สูงกว่าประโยค เพราะการแปลเป็นเรื่องซับซ้อน และไม่อยู่นิ่งตายตัว การมีทักษะทางภาษาจะช่วยให้สามารถถ่ายทอดคำแปลที่เหมาะสมกับบริบทได้

2. ความรู้ทั่วไปโดยเฉพาะภูมิหลังและความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะแปล การมีความรู้ทั่วไปจะทำให้งานแปลดีขึ้น ผู้แปลจะต้องผสมผสานทักษะด้านภาษากับความรู้เรื่องโลกทั้งด้านกายภาพและจินตภาพ

3. ความสามารถในการทำความเข้าใจ ความสามารถในด้านนี้จะทำให้ผู้แปลสามารถดึงข้อมูล สามารถตัดสินใจได้ว่าความหมายที่ผู้เขียนต้นฉบับตั้งใจจะสื่อคืออะไร ต้องสามารถทำความเข้าใจได้ทั้งในเรื่องของภาษา และเรื่องข้อมูลต้องเข้าใจ การสังเคราะห์ต้นฉบับทั้งสี่ส่วน คือ ผู้เขียน เรื่องที่เขียน จุดประสงค์ของตัวบทต้นฉบับ และผู้อ่าน

4. ความสามารถในการถ่ายทอดความหมายเป็นอีกภาษาหนึ่ง ผู้แปลจำเป็นต้องมีความสามารถในการเขียนสามารถคิดหาถ้อยคำที่สละสลวยกระชับ ถูกต้อง

การจะเป็นนักแปลมืออาชีพ ควรนำทฤษฎีภาษาศาสตร์มาเป็นแนวทางที่จะช่วยแก้ปัญหาในการแปล เพื่อจะหาถ้อยคำใดมาถ่ายทอดความหมายให้ถูกต้องที่สุด เรียงร้อยถ้อยคำให้เป็นธรรมชาติที่สุด และสละสลวยที่สุด การแปลไม่ใช่เป็นเพียงการถ่ายทอดความหมาย แต่จะเริ่มกระบวนการตั้งแต่วิเคราะห์ต้นฉบับเพื่อจับใจความให้ได้แล้วจึงถ่ายทอดเป็นอีกภาษาหนึ่ง ผู้แปลจะต้องใช้ความคิดและต้องแก้ปัญหาตลอดเวลา การมีแนวทางหรือมีหลักการในการใช้ความคิดจึงย่อมมีประโยชน์ ช่วยให้สามารถคิดได้เป็นระบบและเป็นขั้นตอน ทฤษฎีภาษาศาสตร์ต่างๆ ล้วนพยายามจะอธิบายกลไกและธรรมชาติของภาษา ความรู้ความเข้าใจเรื่องภาษานั้นเป็นประโยชน์มากต่อการแปลไม่ว่าจะเป็นการวิเคราะห์ต้นฉบับหรือการคิดหาถ้อยคำที่เหมาะสมมาถ่ายทอดความหมายความรู้ความเข้าใจดังกล่าวก็เกิดจากการนำแนวคิดทางทฤษฎีภาษาศาสตร์ต่างๆ มาใช้ประโยชน์

บรรณานุกรม

- เดือนจิตต์ จิตต์อารี. 2553. **แปลให้เป็นแล้วเก่ง**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: อัมรินทร์พรินติ้ง.
- ปรีมา มัลลิกะมาส. 2553. **การแปลกับการสอนภาษาอังกฤษ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรียา อุนรัตน์. 2531. **การแปลภาษาอังกฤษเป็นไทย แนวคิดและวิธีการ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ดวงกมล.
- ปัญญา บริสุทธิ์. 2542. **ทฤษฎีและวิธีปฏิบัติในการแปล**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2542. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**.
- รัชนีโรจน์ กุลอำรง. 2552. **ความรู้ความเข้าใจเรื่องภาษาเพื่อการแปล**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศศิ จันทรประพันธ์. 2555. "ศิลปการแปลเป็นไทย." **หนังสือที่ระลึกวันนักแปลและล่าม**. ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: สมาคมนักแปลและล่ามแห่งประเทศไทย
- สิทธา พิณีภูวดล. 2542. **คู่มือนักแปลอาชีพ**. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์
- Hatim, Basil. 2001. **Teaching and Researching Translation**. Harlow, England, Pearson Education Limited.
- Newmark, Peter. 1988. **A Textbook of Translation**. Hertfordshire, Prentice Hall (UK) Ltd.
- Venuti, Lawrence. 1995. **The Translator's Invisibility: A history of Translation**. London, Routledge.
- Webster's Newworld Dictionary. 1994. Simon Schuster, Inc. New York, NV.
- Yau, Jia-ling. 2010. **Roles of mental translation in first and foreign language reading**. Providence University, Taiwan.

>> จุฑามาศ สุกนหา

สำเร็จการศึกษาปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาภาษาอังกฤษ จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ปี พ.ศ. 2537 ปริญญาโท M.A. in Education (Curriculum and Instruction) จาก California Polytechnic State University, USA ปี พ.ศ. 2519 และปริญญาตรี วิทยาศาสตร์บัณฑิต (วท.บ) สาขาภูมิศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2515

ปัจจุบันทำงานในตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ และหัวหน้าสาขาวิชาภาษาอังกฤษสื่อสารธุรกิจ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม กรุงเทพฯ